

Міністерство освіти і науки України  
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії  
проф. Олександр БЕЗПОДІНИЙ

«25» квітня



## ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

### «УКРАЇНСЬКА МОВА»

#### ОС бакалавр

*на основі повної загальної середньої освіти, ОПС фаховий молодший бакалавр, ОС молодший бакалавр, ОКР молодший спеціаліст  
(денна та заочна форми навчання)*



Умань-2024

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою вступної співбесіди з української мови є перевірка знань та вмінь вступників.

Вступник повинен **знати**:

- особливості звукової будови мови;
- лексикологію української мови;
- особливості граматичної будови мови;
- лексико-семантичні розряди (групи) і структурно-семантичні типи лексичних та граматичних одиниць;
- диференційні ознаки різних типів мовних одиниць;
- правила української орфографії та пунктуації.

Вступник повинен **вміти**:

- аналізувати мовні звуки, систематизувати їх;
- визначати чергування;
- визначати частини мови, встановлювати їх граматичні ознаки та синтаксичну роль;
- виконувати мовні розбори слів, словосполучень, речень;
- обґрунтовувати різні типи орфограм та пунктограм.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

| <i>Рівень</i> |            | <i>Бали</i>  | <i>Характеристика усних відповідей</i>  |
|---------------|------------|--|---|
| Не склав      |            | 0 – 99   | Вступник частково розкриває питання за допомогою екзаменатора   |
| Склав         | Початковий | 100  | Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми з української мови.   |
|               |            | 101 – 109  | Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми з української мови; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норм літературної мови.  |
|               |            | 110 – 119  | Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми з української мови; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає порушення норм літературної мови.  |
|               | Середній   | 120 – 129  | Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні. |
| 130 – 139     |            | Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; |   |

|           |  |           |  |
|-----------|--|-----------|--|
|           |  |           | володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.  |
|           |  | 140 – 149 | Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з української мови, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Вступник частково розкриває питання за допомогою екзаменатора. |
| Достатній |  | 150 – 159 | Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з української мови, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.  |
|           |  | 160 – 169 | Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з української мови, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки.  |
|           |  | 170 – 179 | Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з української мови, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.      |
| Високий   |  | 180 – 189 | Вступник ґрунтовно і повно викладає навчальний матеріал, володіє усіма типами лінгвістичного аналізу; виявляє повне розуміння матеріалу, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу лінгвістичних явищ, наводить приклади, проте має незначні мовні огріхи.   |
|           |  | 190 – 199 | Вступник ґрунтовно і повно викладає навчальний матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; володіє усіма типами лінгвістичного аналізу, глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу лінгвістичних явищ, наводить влучні приклади, проте має окремі мовні огріхи.  |
|           |  | 200       | Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчальний матеріал, виявляє повне його розуміння, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; володіє усіма типами лінгвістичного аналізу, глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу лінгвістичних явищ, наводить влучні   |

## **СТРУКТУРА ОЦІНКИ**

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

## **ЗМІСТ ПРОГРАМИ**

### **ФОНЕТИКА І ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ Й ОРФОГРАФІЯ**

Звуки мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі.

Подовжені звуки. Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв.

Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дж.

Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків.

Спрощення у групах приголосних. Чергування у - в, і - й.

Орфограма. Орфографічні помилки.

Правила вживання апострофа, м'якого знака, подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

### **БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР ТА ОРФОГРАФІЯ**

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків. Вимова і написання префіксів з - (зі-, с-), роз-, без-, пре-, при-, прі-.

Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.

Правопис складних і складноскорочених слів.

Лексикологія і фразеологія.

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів.

Синоніми, антоніми, омоніми.

Загальноновживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова.

Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Фразеологізми у ролі членів речення.

### **МОРФОЛОГІЯ**

Поняття про самостійні та службові частини мови.

ІМЕННИК як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.

Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви. Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис

найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.

**ПРИКМЕТНИК** як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.

**ЧИСЛІВНИК** як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові.

Числівники прості і складні.

Вимінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.

**ЗАЙМЕННИК** як частина мови, загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль, розряди займенників. Відмінювання займенників.

Правопис займенників.

**ДІЄСЛОВО** як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I і II дієвідмін. Особа і число (у теперішньому і майбутньому часі).

Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

**ДІЄПРИКМЕТНИК** як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення, відмінювання дієприкметників. Відмінювання дієприкметників. Правопис дієприкметників.

Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на -но, -то.

**ДІЄПРИСЛІВНИК** як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Правопис дієприслівників.

Дієприслівниковий зворот.

**ПРИСЛІВНИК** як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.

Правопис прислівників.

**ПРИЙМЕННИК** як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники.

Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

**СПОЛУЧНИК** як службова частина мови. Сполучники сурядності й підрядності.

Правопис сполучників разом, через дефіс та окремо.

**ЧАСТКА** як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Правопис часток.

**ВИГУК** як частина мови. Творення вигуків. Групи вигуків за значенням. Правопис вигуків. Звуконаслідуванні слова.

## **СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ**

**СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ.** Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.

**ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ.** Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення.

Члени речення (підмет, присудок; присудок простий і складений; додаток простий і складений; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження.

Прикладка як різновид означення.

Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення.

Тире між підметом і присудком.

Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень.

Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.

Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Розділові знаки при однорідних членах речення.

Однорідні й неоднорідні означення.

Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них.

Відокремлені другорядні члени речення (у тому числі уточнюючі).

Розділові знаки при відокремлених членах.

**СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ,** його типи. Складносурядне речення.

Складнопірядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види пірядних речень. Складне речення з кількома пірядниками.

Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.

Пряма і непряма мова. Цитата. Діалог.

Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

## **ВІДОМОСТІ ПРО МОВЛЕННЯ**

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки. Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.

Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.

Поняття про типи мовлення: розповідь опис, роздум.

## **СХЕМИ МОВНИХ РОЗБОРІВ**

### *I. ФОНЕТИЧНИЙ РОЗБІР*

1. Слово, яке аналізується; кількість букв.
2. Запис слова фонетичною транскрипцією; кількість звуків.
3. Кількість складів, їх характеристика.
4. Аналіз голосних і приголосних звуків.
5. Фонетичні зміни у слові.

### *II. МОРФЕМНИЙ РОЗБІР*

1. Слово, яке аналізується.
2. Закінчення.
3. Основа.
4. Корінь (підібрати спільнокореневі слова).
5. Префікси і суфікси.

### *III. СЛОВОТВОРЧИЙ РОЗБІР*

1. Слово, яке аналізується.
2. Твірне слово і твірна основа.
3. Словотворчі засоби.
4. Спосіб словотворення, його вид.

### *IV. МОРФОЛОГІЧНИЙ РОЗБІР*

#### *IV. 1. ІМЕННИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Початкова форма.
4. Істота, неістота.
5. Власна чи загальна назва.
6. З конкретним чи абстрактним значенням.
7. Рід.
8. Число.
9. Відмінок.
10. Відміна.
11. Група.
12. Синтаксична роль.
13. Спосіб творення.
14. Вимова та написання.

#### *IV. 2. ПРИКМЕТНИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Початкова форма.
4. Розряд за значенням.
5. Ступінь порівняння.

6. Коротка чи повна форма.
7. Стягнена чи нестягнена форма.
8. Рід.
9. Число.
10. Відмінок.
11. Група.
12. Синтаксична роль.
13. Спосіб творення.
14. Вимова та написання.

#### *IV. 3. ЧИСЛИВНИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Початкова форма.
4. Група за значенням.
5. Група за будовою.
6. Рід.
7. Число.
8. Відмінок.
9. Синтаксична роль.
10. Спосіб творення.
11. Вимова та написання.

#### *IV. 4. ЗАЙМЕННИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Початкова форма.
4. Розряд за співвідношенням з іншими частинами мови.
5. Розряд за значенням.
6. Група за будовою.
7. Рід.
8. Особа.
9. Число.
10. Відмінок.
11. Синтаксична роль.
12. Спосіб творення.
13. Вимова і написання.

#### *IV. 5. ДІЄСЛОВО*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Початкова форма.
4. Вид.
5. Перехідність.
6. Зворотність.



7. Стан.
8. Спосіб.
9. Час.
10. Особа або рід.
11. Число.
12. Дієвідміна.
13. Синтаксична роль.
14. Спосіб творення.
15. Вимова і написання.

#### *IV. 6. ДІЄПРИКМЕТНИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Початкова форма.
4. Вид.
5. Стан.
6. Час.
7. Рід.
8. Число.
9. Відмінок.
10. Синтаксична роль.
11. Спосіб творення.
12. Вимова та написання.

#### *IV. 7. ДІЄПРИСЛІВНИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Вид.
4. Перехідність.
5. Час.
6. Синтаксична роль.
7. Спосіб творення.
8. Вимова і написання.

#### *IV. 8. ПРИСЛІВНИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Розряд за значенням.
4. Ступінь порівняння.
5. Група за походженням.
6. Синтаксична роль.
7. Спосіб творення.
8. Вимова та написання.

#### *IV. 9. ПРИЙМЕННИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Група за будовою.
4. Група за походженням.
5. З яким відмінком керованого слова вживається.
6. Група за значенням.
7. Вимова і написання.

#### *IV. 10. СПОЛУЧНИК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Група за будовою.
4. Група за походженням.
5. Група за вживанням.
6. Група за характером синтаксичних зв'язків.
7. Група за значенням.
8. Службова функція.
9. Вимова і написання.

#### *IV. 11. ЧАСТКА*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Група за будовою.
4. Група за походженням.
5. Група за місцем у реченні.
6. Функціональний розряд.
7. Група за функціонально-семантичними особливостями.
8. Вимова і написання.

#### *IV. 11. ВИГУК*

1. Слово, яке аналізується.
2. Частина мови.
3. Група за будовою.
4. Група за походженням.
5. Розряд за значенням.
6. Група за вживанням.
7. Вимова і написання.

### **V. СИНТАКСИЧНИЙ РОЗБІР**

1. Речення, складне (із скількох частин складається).
2. Встановлення між частинами речення смислових відношень та засобів поєднання цих частин; накреслення схеми складного речення.
3. Тип складного речення його різновид.
4. Пунктуація між частинами складного речення.

5. Частини складного речення аналізуються за схемою розбору простого речення:

- а) просте;
- б) розповідне, питальне чи спонукальне;
- в) окличне чи неокличне;
- г) двоскладне чи односкладне;
- д) поширене чи непоширене;
- е) повне чи неповне;
- ж) ускладнене чи неускладнене;
- з) визначення головних і другорядних членів речення за схемою: запитання, тип, спосіб вираження;
- й) пунктуація між частинами простого речення.

### РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література» (1-2 частини). Київ: Грамота, 2020. 640 с.
2. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів: рівень стандарту / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний. Київ: Генеза, 2010. 240 с.
3. Козачук Г. О. Українська мова: практикум: навч. посіб. К.: Вища шк., 2008. 414 с.
4. Глазова О. П. Рідна мова : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Зодіак-ЕКО, 2010. 224 с.
5. Єрмоленко С. Я., Українська мова: підруч. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / С. Я. Єрмоленко, В. Т. Сичов. К.: Грамота, 2009. 304 с.
6. Єрмоленко С. Я., Українська мова: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. (академічний рівень) / С. Я. Єрмоленко, В. Т. Сичов. К.: Грамота, 2010. 304 с.
7. Олійник О. Українська мова: підручник для 10-11 класу середньої школи, вид 5-те. Київ: Вікторія, 2004. 448 с.
8. Подолянець Л. М. Стилї мови. Житомир : ЖДТУ, 2014. С. 100 – 120.
9. Плющ М. Я. Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія. К. : Слово, 2010. 327 с.
10. Плющ М. Я., Грипас Н. Я. Українська мова. Довідник. К.: Освіта, 2002. 228 с.
11. Полюга Л. М. Словник українських морфем : понад 45000. К.: Довіра, 2010. (Словники України).
12. Сучасна українська літературна мова. К. : Вища школа, 2009. 429 с.
13. Тихоша В. І., Рідна мова : підруч. для 10 кл. гімназій, ліцеїв та шк. з поглиб. вивч. укр. мови. К.: Освіта, 2006. 352 с.
14. Українська мова. Зовнішнє оцінювання: Навчальний посібник з підготовки до зовнішнього оцінювання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. К.: УЦОЯО, 2007. 52 с.

15. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна, В.І. Новосьолова, Київ: Педагогічна думка, 2018.
16. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко. Київ: Грамота, 2019.
17. Українська мова: підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням укр. мовою: профільний рівень/М.Я.Плющ, В.І.Тихоша, С.О.Караман. Київ: Освіта, 2010.
18. Українська мова: навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації / Т.М.Антонюк, О.С.Стрижаковська, Л.М.Авдіковська. Чернівці: ДрукАрт, 2014.
19. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2015. 236 с.
20. Головащук С. І. Словник наголосів. К., 2003. 319 с.
21. Ющук І. Українська мова. Київ: Либідь, 2004.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови та методики її навчання (протокол № 13 від 11 квітня 2024 року)

Голова предметної комісії зі співбесід

Людмила НОВАКІВСЬКА

Завідувач кафедри української мови та  
методики її навчання

Валентина РОЗГОН

**ЗГІДНО  
З ОРИГІНАЛОМ**